

บทที่ 4 การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งนับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยได้ ฉะนั้น เมื่อประชากรของอังกฤษมีจำนวนมากกว่า 50 ล้านคนขึ้นไป แต่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ณ วันที่ 9 มิถุนายน 1983 มีประมาณ 41 ล้านคน⁴⁶ และเมื่อวันที่ 1 พ.ค. 1997 จำนวนประชากรผู้มีสิทธิออกเสียง 43.98 ล้านคนจากจำนวน 58 ล้านคน จึงจำเป็นต้องมีการบริหารประเทศผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเป็นตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปให้ทำหน้าที่นิติบัญญัติในรัฐสภานั้นเอง ประเทศอังกฤษจึงนับว่าเป็นประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยสูง เพราะมีการเลือกตั้งอยู่เสมอและทุกระดับดังจะอธิบายในตอนต่อไป

คำว่าประชาธิปไตยมาจากคำในภาษากรีกที่ว่า "เดโมส"(Demos) อันหมายถึงประชาชนทั้งหมด และอีกคำหนึ่งคือ "คราติส" (Kratis) ซึ่งตรงกับความหมายว่า "อำนาจ"⁴⁷ ดังนั้นจึงหมายถึงการปกครองประเทศอันมีประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด แต่ได้มาแล้วว่า อังกฤษมีประชากรที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากกว่า 43 ล้านคน จึงไม่สะดวกและไม่เหมาะสมในการที่จะใช้อำนาจพร้อมๆกันทีเดียวได้ จึงได้เลือกตั้งตัวแทนของประชาชนในแต่ละเขตแต่ละท้องถิ่นขึ้น

การเลือกตั้งในสหราชอาณาจักรเกิดขึ้นได้บ่อยมาก ฉะนั้น พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะต้องเตรียมการรณรงค์ในการเลือกตั้งอยู่ตลอดเวลา เช่น มีการอภิปรายนอกสภา การแสดงความคิดเห็น การกล่าวสนับสนุนพรรคการเมืองในเชิงการหาเสียงล่วงหน้า เป็นต้น ที่เป็นดังนี้เพราะการเลือกตั้งอาจมีขึ้นในระยะเวลาใดๆ ก็ได้ ซึ่งไม่สามารถกำหนดให้ตายตัวลงไปได้ว่า เมื่อใดจึงจะมีการเลือกตั้ง สถานที่หาเสียงก็อาจมีขึ้นได้ในทุกหนทุกแห่ง หนึ่งในสถานที่ทั้งหลายที่นักพูด กลุ่มผลประโยชน์และนักการเมืองมักจะมาชุมนุมกันเสมอ เรียกว่า "ไฮด์ปาร์ก"(Hyde Park) ณ สถานที่แห่งนี้โดยเฉพาะวันอาทิตย์ ถ้าผู้ใดต้องการแสดงความคิดเห็น ก็สามารถยื่นพูดหรือแสดงความคิดเห็นในทางการเมืองของตนได้ แต่จะมีคนฟังหรือไม่ผู้อภิปรายจะไม่คำนึง

46 "การเลือกตั้งในอังกฤษ" สถาบันวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (8 มิถุนายน 2526)

47 คณิน บุญสุวรรณ, *op.cit.*, หน้า 4-5.

ถึง ผู้พูดหรือผู้อภิปรายต่างคนต่างก็แสดงความคิดเห็นของตนไปตามที่ต้องการ ต่อไปนี้จะอธิบายถึงสิ่งที่ควรทราบเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสหราชอาณาจักร

4.1 ระยะเวลาการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งในประเทศอังกฤษที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง อาจเกิดจากเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

4.1.1 เมื่อสมาชิกสภาสามัญครบวาระ สมาชิกสภาสามัญผู้ได้รับการเลือกเข้ามาทำหน้าที่ในสภานิติบัญญัติแล้ว ตามปกติจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ครบวาระของตน คือ 5 ปี ฉะนั้นอย่างน้อยทุกๆ 5 ปี จะต้องมีการเลือกตั้งทั่วไปเกิดขึ้น⁴⁸ ทั้งนี้หากว่าเกมส์การเมืองเป็นไปตามเงื่อนไขที่ว่า ไม่มีสาเหตุอื่นใดอันทำให้วาระการปฏิบัติหน้าที่ในสภาสามัญต้องสะดุดหยุดลงนั่นเอง และการเลือกตั้งแต่ละครั้งอาจจะได้สมาชิกสภาสามัญคนใหม่หรือคนเดิมก็ได้ เพราะไม่มีข้อจำกัดใดๆกล่าวไว้เลยว่าห้ามผู้สมัครที่เคยได้รับเลือกตั้งเข้ามาแล้วจะสมัครเข้ารับเลือกตั้งครั้งต่อไปอีกไม่ได้ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า สมาชิกสภาสามัญบางคนนับว่าเป็นนักการเมืองโดยอาชีพ เพราะสามารถทำหน้าที่ในสภาได้ยาวนานจนกว่าตนจะพิจารณาเห็นว่า ไม่สามารถทำหน้าที่ต่อไปได้แล้วก็จะแจ้งไปยังกรรมการพรรค เพื่อขอยุติการสมัครรับเลือกตั้งครั้งต่อไป

4.1.2 เมื่อมีการยุบสภา การยุบสภาเป็นวิถีทางในทางการเมืองที่ฝ่ายบริหารใช้เป็นเครื่องมือโต้ตอบกับฝ่ายนิติบัญญัติ การยุบสภานั้นกระทำโดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ถวายคำแนะนำแก่สมเด็จพระราชินีเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศยุบสภา กรณีอย่างนี้แสดงว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาสามัญย่อมไม่ครบระยะเวลา 5 ปี และต้องมีการเลือกตั้งกันใหม่ภายใน 4-6 อาทิตย์หลังจากวันที่นายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภาเป็นต้นไป วิธีการยุบสภาเป็นทางเลือกทางหนึ่งที่ฝ่ายบริหารเลือกใช้ คืออาจใช้วิธีลาออกเพื่อให้ฝ่ายค้านขึ้นบริหารต่อหรืออาจใช้วิธีการยุบสภาก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจทั้งสิ้น เช่น

ก. เมื่อมีการขัดแย้งในนโยบายสำคัญๆระหว่างพรรคต่างๆในสภาจนไม่อาจทำการประนีประนอมกันได้ รัฐบาลก็อาจประกาศยุบสภาเพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสิน หากพรรคใดได้รับเสียงข้างมากสนับสนุนเข้ามา ก็แสดงว่าประชาชนเห็นด้วยกับนโยบายของพรรคนั้น

ข. เมื่อมีความคิดแตกแยกของสมาชิกในพรรครัฐบาล จนสมาชิกหลายคนแสดงท่าทีไม่

⁴⁸ Graeme C.Moodie, *op-cit.*, p. 48.

สนับสนุนมติของพรรค จึงจำเป็นที่นายกรัฐมนตรีต้องประกาศยุบสภาโดยเร็วที่สุด แล้วให้สาขาพรรคเลือกบุคคลอื่นมาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแทนสมาชิกคนเก่ากลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับมติพรรค เพื่อรักษาจำนวนสมาชิกเสียงข้างมากในคราวต่อไปของตนให้ได้มากที่สุด

ค. เมื่อเห็นว่ารัฐบาลของตนกำลังได้รับความนิยมจากประชาชนสูงมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในสภาสามัญด้วย ถ้าระยะเวลาเกือบจะครบเทอม (5 ปี) เช่นเหลืออีก 1 ปี หรือปีครึ่ง รัฐบาลอาจฉวยโอกาสยุบสภาเมื่อเห็นว่ารัฐบาลกำลังได้รับความนิยมจากประชาชนสูงมาก เพื่อให้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ขึ้น ซึ่งพรรคที่เคยเป็นรัฐบาลและกำลังได้รับความนิยมอยู่ มักมีโอกาที่จะประสบผลสำเร็จในการเลือกตั้งครั้งใหม่อย่างแน่นอน

แต่ถ้ามองรัฐบาลสมัย นางมาร์กาเร็ต แทตเชอร์ เป็นนายกรัฐมนตรีจะเห็นว่า ในกรณีสถานการณ์หมู่เกาะฟอล์กแลนด์(Falk Land)*ซึ่งเป็นดินแดนที่อังกฤษครอบครองมาช้านานแล้วนั้น เมื่อประเทศอาร์เจนตินาอ้างสิทธิครอบครองและไม่สามารถตกลงในทางการทูตกันได้ จึงเกิดการสู้รบกันขึ้น รัฐบาลอังกฤษก็ดำเนินนโยบายที่แข็งกร้าวตลอดมาไม่มีการประนีประนอมใดๆทั้งสิ้น จากการสู้รบภายใต้การนำของ นายจอห์น น็อตต์ (John Nott) (ผู้เป็นรัฐมนตรีว่าการ

*ประวัติความเป็นมาหมู่เกาะฟอล์กแลนด์

ในช่วงท้ายของสงครามนโปเลียน ประมาณปี 1795-1815 บรรดาประเทศมหาอำนาจเจ้าอาณานิคมส่วนใหญ่ในยุโรปไม่สามารถรักษาอาณานิคมของตนไว้ได้ สเปนเป็นประเทศหนึ่งที่ต้องสูญเสียอาณานิคมของตนทั้งหมดในลาตินอเมริกา ประเทศเหล่านั้นเมื่อได้รับเอกราชก็เรียกร้องอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนทั้งหมดที่มหาอำนาจเจ้าอาณานิคมเคยปกครองอยู่ อาร์เจนตินาได้รับเอกราชจากสเปนเมื่อวันที่ 9 ก.ค. 1816 ก็ได้อ้างทันทีว่า หมู่เกาะมัลวินาส (Malvinas หรือหมู่เกาะฟอล์กแลนด์)เป็นของตน แต่อาร์เจนตินาไม่เคยยึดหมู่เกาะฟอล์กแลนด์มาเป็นของตนได้เลย ต่อมาปี 1833 กองกำลังราชนาวีอังกฤษได้ขับไล่กองทหารสเปนบนหมู่เกาะฟอล์กแลนด์ออกไปจนหมด แล้วประกาศให้หมู่เกาะฟอล์กแลนด์เป็นอาณานิคมของอังกฤษตั้งแต่นั้นมา หมู่เกาะนี้อยู่ห่างจากประเทศอังกฤษ 12,000 กิโลเมตร มีกองทหารเรือประจำการอยู่ประมาณ 100 คน ทำหน้าที่คุ้มกันสถานีส่งกำลังบำรุงของสถานีวิจัยแอนตาร์คติกของอังกฤษ ซึ่งกำลังทำการวิจัยเกี่ยวกับทวีปแอนตาร์คติกอยู่ ต่อมาวันศุกร์ที่ 2 เมษายน 1982 หน่วยจู่โจมของอาร์เจนตินาประมาณ 2,000 คน ได้บุกยึดเกาะฟอล์กแลนด์ ที่อยู่ทางมหาสมุทรแอตแลนติกตอนใต้ ห่างจากฝั่งตะวันออกของอาร์เจนตินาประมาณ 640 กิโลเมตร ที่น่าสังเกต เมื่อรัฐบาลชุดใดๆของอาร์เจนตินาประสบความสำเร็จในต่างประเทศของตนครั้งใด ก็มักหยิบยกเอาเรื่องการอ้างสิทธิเหนือหมู่เกาะฟอล์กแลนด์มาบรรเทาความตึงเครียดทุกครั้ง.

(“วิกฤตการณ์หมู่เกาะฟอล์กแลนด์” สยามจดหมายเหตุ (30 เม.ย.-6 พ.ค. 2525) : 495 -501.

กระทรวงกลาโหมต่อหลังจากถูกนายกรัฐมนตรืระงับไปลาออก) อังกฤษประสบชัยชนะในการสู้รบ รัฐบาลจึงเรียกคะแนนนิยมกลับมาได้มากขึ้น หากว่านายกรัฐมนตรืจะฉวยโอกาสทำการยุบสภาเสียในช่วงนั้นก็คาดว่าจะได้รับคะแนนเสียงสนับสนุนเป็นส่วนใหญ่ และยังสามารถกลับมาเป็นรัฐบาลใหม่อีกครั้งหนึ่งได้ เท่ากับเป็นการยืดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ออกไปอีก 5 ปี แต่ระยะเวลาที่รัฐบาลชุดนี้ได้ปฏิบัติงานมาแล้วไม่ถึง 3 ปี นางจึงตัดสินใจลาออก เพราะระยะเวลาที่จะเป็นปัจจัยกำหนดตัวหนึ่งว่ารัฐบาลของนางมาร์กาเรต แทตเชอร์ ควรจะยุบสภาหรือไม่ ช่วงนั้นนางมาร์กาเรต จึงยังไม่ตัดสินใจยุบสภาเพราะไม่แน่ใจในสถานการณ์ว่าพรรคของตนจะได้เป็นรัฐบาลต่อไปอีกได้หรือไม่ จนกระทั่งการขูดเจาะน้ำมันจากทะเลเหนือประสบความสำเร็จ ทำให้มีรายได้เข้าประเทศมากมายจนสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและลดปัญหาเงินเฟ้อลงได้ นางมาร์กาเรต แทตเชอร์ จึงถือโอกาสยุบสภาสามัญ เมื่อวันที่ 13 เดือนพฤษภาคม 1983 และได้กำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 9 มิถุนายนในปีเดียวกัน ซึ่งผลก็คือพรรคคอนเซอร์เวทิฟได้ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง ฉะนั้นจึงสามารถจัดตั้งรัฐบาลต่อไปได้ภายใต้การนำของนางมาร์กาเรต แทตเชอร์ นั่นเอง⁴⁹

ง.เมื่อรัฐบาลขอความไว้วางใจหรือถูกสภาสามัญเสนอญัตติไม่ไว้วางใจทั้งคณะ การขอมติหรือขอความไว้วางใจจากสภาสามัญนั้น เป็นวิธีการของการปกครองในระบบรัฐสภา เมื่อพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกเข้ามามีเสียงส่วนใหญ่ในสภาผู้แทนฯแล้วย่อมมีสิทธิจัดตั้งรัฐบาลได้ โดยประธานสภาผู้แทนฯจะเป็นผู้เสนอชื่อหัวหน้าพรรคที่มีเสียงข้างมากเป็นอันดับที่ 1 และรองเป็นอันดับที่ 2 เพื่อให้พระประมุขทรงใช้พระราชวินิจฉัย แล้วแต่งตั้งให้ผู้นั้นผู้ใดเป็นนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีก็จะแต่งตั้งรัฐมนตรีขึ้นชุดหนึ่งเรียกว่าฝ่ายบริหาร และก่อนที่ฝ่ายบริหารจะลงมือปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้นั้น ต้องแถลงนโยบายต่อสภาสามัญหรือเรียกว่าแถลงนโยบายต่อฝ่ายนิติบัญญัติเสียก่อน นโยบายนั้นโดยมากคือแนวทางของร่างพระราชบัญญัติที่จะตราออกมาใช้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับกฎหมายการเงินหรืองบประมาณนั่นเอง หากสภาสามัญลงมติไว้วางใจรัฐบาลชุดนั้นก็สามารปกครองบ้านเมืองต่อไปได้ แต่หากไม่ได้รับมติไว้วางใจจากสภาสามัญแล้ว รัฐบาลจะเลือกกระทำอยู่สองประการ คือ ลาออกเพื่อหลีกเลี่ยงให้ฝ่ายค้านขึ้นมาบริหารประเทศต่อ หรือยุบสภาซึ่งจะต้องมีการเลือกตั้งทั่วไปกันใหม่ เป็นต้น

49 “เลือกตั้งในอังกฤษ” บ้านเมือง (29 พฤษภาคม 2526) : 2.

การเสนอยุติไม่ว่างใจและการขอมติว่างใจเป็นเรื่องความรับผิดชอบที่ฝ่ายบริหารมีต่อฝ่ายนิติบัญญัติ เมื่อฝ่ายนิติบัญญัติชนะยุติไม่ว่างใจแสดงว่าต้องเกิดการรับผิดชอบในทางการเมืองขึ้น ซึ่งฝ่ายบริหารอาจเลือกรับผิดชอบเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะก็ได้ เพราะภารกิจที่รัฐมนตรีทุกคนกระทำไปย่อมผูกพันกับรัฐมนตรีคนอื่นๆทุกคน⁵⁰ ฉะนั้น สำหรับเรื่องการรับผิดชอบต่อทางการเมืองนั้น ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของนายกรัฐมนตรีที่จะให้ผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบต่อทางการเมือง นั่นคือ การพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีอื่นๆ ไป ทั้งนี้เพื่อให้รัฐบาลทั้งคณะยังคงอยู่ได้นั่นเอง

ตัวอย่างการรับผิดชอบต่อเป็นรายบุคคลดังเช่น กรณีพิพาทเกาะฟอล์กแลนด์ ในปีค.ศ.1982 เมื่ออาร์เจนตินายึดเกาะฟอล์กแลนด์โดยส่งทหารเข้าครอบครองเกาะนี้ อันที่จริงรัฐบาลของนางมาร์กาเรต แทตเชอร์ จะต้องรับผิดชอบต่อทั้งคณะคือลาออกทั้งหมด แต่นางได้ใช้ดุลพินิจอนุญาตให้เฉพาะ ลอร์ด คาร์ริงตัน (Lord Carrington) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศลาออกจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ 5 เมษายน 1982 ตามใบลาที่เสนอมาน หากพิจารณากันอย่างแท้จริงแล้ว เอกอัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงบัวโนสไอเรสได้แจ้งให้รัฐบาลทราบถึงความเคลื่อนไหวหรือสถานการณ์ของอาร์เจนตินาตลอดมาว่ากำลังจะยึดเกาะฟอล์กแลนด์ แต่คณะรัฐมนตรีประเมินสถานการณ์ผิดพลาดคิดว่าอาร์เจนตินาไม่กล้ากระทำต่อประเทศมหาอำนาจอย่างอังกฤษเป็นแน่ กรณีนี้ ลอร์ด คาร์ริงตัน จึงได้รับผิดชอบทางการเมืองแต่เพียงผู้เดียวแทนการรับผิดชอบต่อทั้งคณะ ซึ่งเป็นการฟื้นฟูสภาพของการเป็นรัฐมนตรีแต่ไม่หมดสภาพการเป็นสมาชิกของสภาสามัญฯ ฉะนั้นจึงไม่มีการเลือกตั้งซ่อม นายฯจึงได้แต่งตั้งสมาชิกสภาสามัญฯผู้อื่นทำหน้าที่แทน คือ นายฟรานซิส พิม (Francis Pym) ขึ้นดำรงตำแหน่งแทน⁵¹ นั่นเอง

ขณะที่เกิดปัญหาเกาะฟอล์กแลนด์นั้น รัฐบาลรู้ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นว่าจะต้องถูกเสนอยุติไม่ว่างใจอย่างแน่นอน ทางเลือกของรัฐบาลขณะนั้น คือ หากจะชิงยุบสภาเสียก่อนที่จะถูกเสนอยุติไม่ว่างใจแล้วจะต้องมีการเลือกตั้งทั่วไปเกิดขึ้น แต่รัฐบาลไม่อาจยุบสภาขณะนั้นได้ เพราะจะทำการเลือกตั้งทั่วไปและการสู้รบในขณะเดียวกันไม่ได้ แต่หากจะใช้วิธีลาออกทั้งคณะฯ (แม้สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาสามัญฯยังคงมีอยู่) แต่นายกรัฐมนตรีไม่เลือกใช้

50 วิทยา นภาศิริกุลกิจ, *op.cit.*, หน้า 103 - 110.

51 "วิกฤตการณ์หมู่เกาะฟอล์กแลนด์" สยามจดหมายเหตุ (30 เมษายน - 6 พฤษภาคม 2525): 497.

ใช้การรับผิดชอบวิธีนี้ จะเป็นการเปิดโอกาสให้ฝ่ายค้านมาทำหน้าที่เป็นรัฐบาลแทนได้ จึงให้มีการรับผิดชอบเป็นรายบุคคลแทน

จ. การเลือกตั้งอันเกิดจากสาเหตุการฟื้นฟูสภาพของการเป็นสมาชิกสภาสามัญฯ เช่น ตาย ลาออก ต้องโทษในคดีร้ายแรง หากประธานสภาอนุญาตให้มีการจับกุมแล้วก็ย่อมจะหมดจากสมาชิกภาพได้ หรือมีคุณสมบัติไม่ครบตามหลักเกณฑ์ของการเป็นสมาชิกสามัญฯ เป็นต้น กรณีอย่างนี้ต้องมีการเลือกตั้งซ่อม (by election)

ประมวลสาเหตุที่ทำให้เกิดการเลือกตั้งทั้งหมดที่กล่าวมานี้ทำให้เห็นว่า การเมืองในประเทศอังกฤษมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แต่อยู่ในระเบียบแบบแผนของการปกครองระบบรัฐสภาอยู่ตลอดเวลา จึงไม่สามารถกำหนดลงไปได้แน่ชัดว่าจะมีการเลือกตั้งขึ้นในอีกกี่เดือนข้างหน้า ฉะนั้น หากพรรคการเมืองใดไม่เตรียมการรณรงค์หาเสียงไว้ล่วงหน้าแล้ว จะทำให้การหาเสียงทำได้ไม่รัดกุมและอาจจะพลาดโอกาสอันดีนั้นได้ จึงเป็นคำกล่าวของชาวต่างชาติที่เดินทางผ่านประเทศอังกฤษกล่าวว่า "การรณรงค์เลือกตั้งในอังกฤษนั้นไม่มีสิ้นสุด"⁵² (Great Britain is in the midst of a never ending election campaign) ซึ่งคำกล่าวนี้ก็ไม่เกินความเป็นจริงเท่าใดนัก ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการและการเตรียมการก่อนการเลือกตั้งนั้นนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้กำหนด โดยปกติประมาณ 4-6 สัปดาห์นับแต่วันประกาศให้มีการเลือกตั้ง เช่น เมื่อ 1 พ.ค. 1997 นายจอห์น เมเจอร์ ประกาศให้เวลา 6 อาทิตย์ก่อนมีการเลือกตั้งทั่วไป เป็นต้น ทั้งนี้ก็เป็นเวลาใกล้เคียงกับ 1 เดือนนั่นเอง ที่กล่าวมานี้แสดงถึงสาเหตุที่มีการรณรงค์หาเสียงอยู่ตลอดเวลาของประเทศอังกฤษ

4.2 เขตการเลือกตั้ง

ในปี 1983 สหราชอาณาจักรได้แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 650 เขต อัตราเฉลี่ยผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงในแคว้นอังกฤษ ประมาณเขตละ 68,000 คน ในแคว้นเวลส์ประมาณ 56,300 คน ในแคว้นสกอตแลนด์ ประมาณ 54,600 คน และในแคว้นไอร์แลนด์เหนือประมาณ 62,000 คน แต่ปัจจุบัน ปี 1997 มีเขตเลือกตั้งเพิ่มเป็น 659 เขต โดยเขตเลือกตั้งหนึ่งๆให้มีประชากรแต่ละเขตประมาณเขตละ 69,500 คน ซึ่งประชากรขณะนี้มีประมาณ 58 ล้านคน แต่มีผู้ไปออกเสียง

⁵² Gwendolen M. Carter and John H. Herz, *Op.cit.*, p.81.

เลือกตั้งเพียง 43.98 ล้านคนเท่านั้น คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ 71.3 เปอร์เซ็นต์⁵³ ถือว่าเป็นสถิติต่ำสุดเท่าที่เคยมีมา และเขตเลือกตั้งแต่ละแห่งให้มีผู้แทนฯได้เขตละ 1 คนเท่านั้น⁵⁴ เขตเลือกตั้งในเมืองกับชนบทก็มีจำนวนแตกต่างกันมาก ในเมืองใหญ่ๆอาจประกอบไปด้วยเขตเลือกตั้ง 20 หรือ 30 เขต แต่ในชนบทนั้นประชาชนอยู่อาศัยอย่างกระจัดกระจายจึงมีเขตเลือกตั้งน้อยกว่า

เมื่อเรามองในด้านการสนับสนุนที่ประชาชนมีต่อพรรคการเมืองต่างๆแล้วจะเห็นได้ว่าประชาชนในเมืองหรือตามเมืองท่ามักมีสมาชิกที่สนับสนุนพรรคเลเบอร์เป็นส่วนใหญ่ แต่ประชาชนที่อยู่ตามเขตชนบทและถิ่นที่อยู่อาศัยรอบนอกมักสนับสนุนพรรคคอนเซอร์เวทีฟอยู่เสมอ จึงเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันในเรื่องเขตการเลือกตั้งให้เห็นอยู่บ่อยๆ แต่พรรคคอนเซอร์เวทีฟก็เป็นที่นิยมในเมืองใหญ่บ้างเหมือนกัน แม้ว่าจะน้อยกว่าพรรคเลเบอร์ก็ตาม

เพื่อป้องกันการได้เปรียบและเสียเปรียบต่อกันมากเกินไป จึงได้มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่แบ่งเขตเลือกตั้งขึ้น 4 ชุดด้วยกันในแคว้นอิงแลนด์ สก็อตแลนด์ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือ คอยตรวจสอบการจัดสรรเขตและกำหนดขนาดของเขตตามโควตาในแต่ละแคว้นได้รับ กรรมการแต่ละคณะทำหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละแคว้น โดยมีประธานสภาสามัญฯ เป็นประธานโดยตำแหน่ง และให้มีกรรมการอื่นๆ ในแคว้นนั้นๆร่วมด้วย แคว้นละ 3 คน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต้องไม่ใช่สมาชิกสภาสามัญฯหรือสมาชิกรัฐสภาแห่งไอร์แลนด์เหนือ กรรมการเหล่านี้ต้องทบทวนการแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ทุกๆ 10-15 ปี ฉะนั้น ปี 1997 จึงมีเขตเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจาก 650 เป็น 659 เขต วิธีการควบคุมดังกล่าวนี้ อาศัยการเปลี่ยนแปลงจากการกระจายของพลเมืองทางด้านภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์ แต่จะพยายามให้ใกล้เคียงที่สุดกับเขตการปกครองท้องถิ่นให้มากที่สุด⁵⁵

4.3 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

บุคคลผู้มีอายุไม่ต่ำกว่า 21 ปีบริบูรณ์ และมีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้คำรับรองหรือ

53 "การเลือกตั้งในอังกฤษ" บ้านเมือง op.cit., หน้า 2-3.

54 Kenneth Bradshaw and David Pring, *Parliament and Congress* (London : Quartet Books,1973) p.125.

55 Jack Harvey, op.cit., p.35.

สนับสนุนไม่น้อยกว่า 10 คน มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาสามัญได้ โดยผู้สมัครจะต้องวางเงินประกันจำนวน 150 ปอนด์ และเงินประกันนี้จะถูกริบ หากผู้สมัครคนนั้นได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงหนึ่งในแปดของคะแนนเสียงทั้งหมดที่ลงในวันนั้น⁵⁶ ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้⁵⁷

4.3.1 คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ก. เป็นผู้อยู่สัญชาติอังกฤษหรือพลเมืองแห่งไอร์แลนด์เหนือ

ข. บุคคลผู้มีอายุครบ 21 ปีบริบูรณ์

4.3.2 คุณสมบัติต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ก. ผู้ดำรงตำแหน่งฐานันดรขุนนางของอังกฤษและสกอตแลนด์ เว้นแต่สละฐานันดรนั้นตลอดชีวิต ส่วนขุนนางไอริชไม่อยู่ในข่ายต้องห้าม

ข. พระนักบวชในนิกายเชิร์ทออฟอิงแลนด์ เชิร์ทออฟสกอตแลนด์ เชิร์ทออฟไอร์แลนด์ และพระที่นับถือศาสนาโรมันคาทอลิก

ค. ชาวต่างด้าว

ง. สมาชิกองค์การนิติบัญญัตินอกเครือจักรภพ

จ. บุคคลล้มละลาย

ฉ. ผู้ต้องโทษทางอาญา

ช. ผู้ทุจริตและผู้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง

ซ. ผู้ดำรงตำแหน่งที่ได้รับผลประโยชน์จากสถาบันกษัตริย์รวมทั้งผู้พิพากษา

ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ และข้าราชการส่วนท้องถิ่นบางตำแหน่ง

นอกจากนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเลือกลงสมัครในเขตเลือกตั้งใดๆก็ได้ แม้ว่าตนจะไม่ได้อาศัยหรือไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งนั้นๆ ก็ตาม

4.4 การคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง

แม้ว่ากฎหมายของอังกฤษไม่ได้กำหนดลงไปว่าสมาชิกสภาจะต้องสังกัดพรรค แต่ด้วย

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ วิทยา นาศิริกุลกิจ, op.cit., หน้า 61-62.

ความนิยมและความเชื่อของประชาชนที่ให้ความเชื่อถือในระบบพรรคมากกว่าที่จะเลือกตัว ส.ส. ที่สมัครอิสระ จากเหตุผลที่ง่าย ๆ คือการลงสมัครอิสระไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ เพราะกฎหมายกำหนดว่า พรรคการเมืองใดที่ได้รับเสียงข้างมากจากการเลือกตั้งพรรคนั้นมีสิทธิจัดตั้งรัฐบาลได้นั่นเอง พรรคการเมืองที่สำคัญของอังกฤษคือ พรรคคอนเซอร์เวทีฟ หรือเรียกว่าพรรคอนุรักษนิยม (Concervative Party) พรรคเลเบอร์หรือเรียกว่าพรรคกรรมกร (Labour Party) และพรรคโซเชี่ยล เดโมแครตหรือเรียกว่าพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (S.D.P.) พรรคลิเบอรัลหรือเรียกว่าพรรคเสรีนิยม (Liberal) และพรรคเล็กอื่นๆ เป็นต้น สำหรับพรรคที่สามและที่สี่ได้รวมกันเป็นพรรคพันธมิตร(S.D.P. Liberal) ที่เคยเป็นที่นิยมของชาวอังกฤษมาสมัยหนึ่งเป็นอย่างมาก ดังนั้นการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 1983 ก็ได้บ่งชี้แล้วว่า ประชาชนให้ความสนใจกับสมาชิกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคพันธมิตร S.D.P. Liberal มากน้อยเพียงใด แต่ถึงอย่างไร พรรคพรรคคอนเซอร์เวทีฟและพรรคพรรคเลเบอร์ก็ยังเป็นพรรคใหญ่ที่ได้รับความนิยมอยู่เสมอ และหากเมื่อใดที่ ทั้งสามพรรคมีคะแนนเสียงเท่าๆกันจนกระทั่งไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลเสียงข้างมากจากพรรคเดียวได้ อาจทำให้ระบบการเมืองของอังกฤษเปลี่ยนจากระบบสองพรรคเป็นหลายพรรคก็ได้ แต่เท่าที่ผ่านมาแม้จะมี 3 พรรคได้คะแนนเท่าๆกันก็ยังคงใช้ระบบ 2 พรรคอยู่

การเลือกและกำหนดผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ มักกระทำโดยสาขาของพรรคในท้องถิ่นเป็นผู้เลือก แล้วเสนอรายชื่อบุคคลนั้นๆต่อคณะกรรมการบริหารเขตเลือกตั้งของพรรค(ซึ่งมีกรรมการประมาณ 50 คน) และคณะกรรมการบริหารเป็นผู้ทำหน้าที่วินิจฉัยและพิจารณาขั้นสุดท้ายว่า จะให้ผู้ใดเป็นผู้สมัครในเขตนั้นๆ ผู้สมัครที่ได้รับการกำหนดตัวแล้วจะต้องไปรับการสัมภาษณ์อีกครั้งที่สำนักงานใหญ่ (ยกเว้นพรรคเลเบอร์) แล้วจึงประกาศกำหนดผู้สมัครอย่างเป็นทางการซึ่งจะกระทำกัน ณที่ประชุมใหญ่ของสมาคมเขตเลือกตั้ง⁵⁸

การคัดเลือกสมาชิกของพรรคการเมืองแต่ละพรรคก็มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง พอสรุปได้ ดังนี้

4.4.1 ในระดับสาขาพรรคในท้องถิ่น เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สาขาพรรคจะต้องเร่งดำเนินการ เมื่อสภาสามัญญุกยุบหรือมีเหตุใดๆที่เกิดขึ้นจากหัวข้อ 4.1 สาขาพรรคในเขตเลือกตั้งแต่ละเขตจะแต่งตั้งกรรมการคัดเลือกขึ้น แล้วประกาศรับสมาชิกเพื่อสมัครเข้ารับการ

⁵⁸ คณิน บุญสุวรรณ, op.cit., pp. 36-37.

คัดเลือก เขตเลือกตั้งใดที่พรรคของตนได้รับชัยชนะสม่ำเสมอก็จะมีผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งแข่งขันกันเป็นจำนวนมาก แต่เขตที่พรรคมักแพ้เป็นประจำ จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งก็จะมีน้อยหรือไม่มีเลย จึงเป็นหน้าที่ของสาขาพรรคที่จะคัดเลือกและเชิญบุคคลที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จัก หรือเชิญผู้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมเข้ามาสมัครลงแข่งขัน ในท้องที่ที่พรรคของตนเคยแพ้คะแนนอยู่เสมอ การคัดเลือกของคณะกรรมการจะทำหน้าที่คัดเลือกให้เหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งน้อยคนที่สุด โดยทำการสัมภาษณ์ก่อนและต่อจากนั้นก็ให้ขึ้นกล่าวปราศรัยให้คณะกรรมการฟังอีกเล็กน้อย แล้วจึงคัดเลือกเอาผู้ที่เห็นว่าสามารถลงสมัครแข่งขันได้ไว้เขตละ 1 คน

4.4.2 ในระดับสำนักงานใหญ่ของพรรค สำนักงานใหญ่จะทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจคัดเลือกเป็นหน่วยสุดท้าย การเลือกตัวบุคคลอาจกระทำได้ 2 วิธี คือ

ก. *สำนักงานใหญ่อาจส่งบัญชีรายชื่อผู้ที่พรรคเห็นสมควร* ไปยังสาขาพรรคในท้องถิ่น และขอร้องให้คัดเลือกตามบัญชีรายชื่อที่พรรคแนะนำมา โดยเฉพาะในเขตที่มีคะแนนเสียงเคยสนับสนุนพรรคเป็นประจำ แล้วสาขาพรรคก็มักเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งจากบัญชีรายชื่อที่พรรคส่งมาเสมอ

ข. บางครั้ง *สำนักงานใหญ่ส่งรายชื่อมาโดยเฉพาะ* เป็นเรื่องที่สาขาพรรคไม่มีทางปฏิเสธได้เลย ทั้งนี้สำนักงานใหญ่อาจเห็นว่า เขตเลือกตั้งนั้นๆ เป็นของพรรคตรงกันข้ามอยู่เสมอ และพรรคต้องการเอาชนะในเขตเลือกตั้งนั้นๆ ด้วย จึงจัดส่งบุคคลอื่นที่เห็นสมควรลงสมัครรับเลือกตั้งมาลง โดยเฉพาะ

ความนิยมที่ประชาชนมีต่อพรรค ณ สำนักงานใหญ่มักมีมากกว่าพรรคสาขาในท้องถิ่นมาก จะเห็นได้ว่า เมื่อสำนักงานใหญ่ของพรรคสนับสนุนใครแล้วการโฆษณาจะกระทำในนามของสำนักงานใหญ่ของพรรค และผู้สมัครคนนั้นก็มักจะมีโอกาสได้รับคะแนนเสียงจากผู้สนับสนุนพรรคอย่างแข็งขันอยู่เสมอ เพราะผู้ออกเสียงชาวอังกฤษมักให้ความสนใจพรรคระดับชาติ ซึ่งจะส่งผลถึงการได้เป็นฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้านในสภาสามัญฯ ได้มากกว่า

4.5 สิทธิของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

ตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งปี ค.ศ.1970 ได้ให้สิทธิแก่ผู้มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ทั้งชายและหญิงมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงได้ โดยไม่คำนึงถึงทรัพย์สินที่ครอบครองอยู่อีกต่อไป นอกจากนั้นยังประกอบด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

4.5.1 ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง⁵⁹

- ก. ผู้มีสัญชาติอังกฤษหรือเป็นพลเมืองของไอร์แลนด์เหนือที่อาศัยอยู่ในสหราชอาณาจักร
- ข. ผู้มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์
- ค. ผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตามกฎหมาย
- ง. ผู้มีถิ่นที่อยู่ในเขตเลือกตั้งเป็นระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด(โดยปกติ 3 เดือนก่อนมีการเลือกตั้ง) และได้ลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงไว้แล้ว

4.5.2 คุณสมบัติต้องห้ามสำหรับผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียง

- ก. ชุมนางที่ทำหน้าที่ในสภาขุนนาง
- ข. ผู้มีอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์
- ค. คนต่างด้าว
- ง. ผู้มีสติปัญญาอ่อนและกำลังได้รับการรักษาอยู่ในโรงพยาบาล
- จ. นักโทษที่จำคุกอยู่ในทัณฑสถาน
- ฉ. ผู้เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้ง และยังไม่พ้นกำหนด 5 ปี

สำหรับบุคคลที่มีได้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งใดๆ เช่น ทหารประจำการ พนักงานประจำที่ทำหน้าที่เดินเรือในมหาสมุทร หรือผู้ที่ไม่สามารถมาใช้สิทธิในการเลือกตั้งในวันเลือกตั้งได้ อันอาจเนื่องจากกิจธุระส่วนตัวใดๆก็ตาม ทำให้ไม่สามารถมาลงคะแนนเสียงได้ในวันและเวลาที่กำหนดไว้ได้ ก็ให้ยื่นแสดงเจตจำนงในการลงคะแนนเสียง โดยวิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทางไปรษณีย์ได้เช่นกัน

4.6 การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งนั้นจะต้องมีการรณรงค์หาเสียงอยู่ตลอดเวลา แต่เนื่องจากระยะเวลาในการหาเสียงมีจำกัดประมาณ 4-6 สัปดาห์หลังจากวันประกาศยุบสภาฯ ดังที่กล่าวมาในบทต้นๆ ฉะนั้น พรรคการเมืองแต่ละพรรคจำเป็นต้องเตรียมการหาเสียงไว้ล่วงหน้าแต่เนิ่นๆ โดยมีการคัดลูกพรรคที่จะลงแข่งขันเตรียมเอาไว้ ด้านการคัดเลือก มักกระทำโดยสาขาพรรคแต่ได้รับความยินยอมจากสำนักงานใหญ่ของพรรคอีกทีหนึ่ง ปกติจะทำการคัดเลือกไว้ล่วงหน้าก่อนประมาณ

⁹ วิทยา นภาศิริกิจกิจ, *op.cit.*, หน้า 67 -68.

1 ปี เพื่อให้ผู้ถูกคัดเลือกได้มีเวลาและโอกาสอย่างแท้จริงที่จะทุ่มเทให้กับภาระหาเสียงอย่างเต็มที่ เพราะผู้สมัครที่ดีต้องชนะใจผู้สนับสนุนพรรคนั้นๆ ได้ตั้งแต่เนิ่นๆ

วิธีการรณรงค์หาเสียงนั้น ผู้สมัครจะต้องคิดแผนประกาศนโยบายหาเสียงของตนเอง โดยอาจแจกใบปลิวแจกนโยบายไปยังผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วเขตของตนก็ได้ หรือใช้รถติดเครื่องขยายเสียงออกชักชวนชาวบ้านให้ไปลงคะแนนเสียงก็ได้ หรือตีพิมพ์โฆษณาในหนังสือทุกๆ ฉบับก็ได้ หรือกล่าวคำปราศรัยตามท้องถนนและในที่สาธารณะต่างๆ เป็นต้น การกระทำอย่างนี้เป็นวิธีการหาเสียงโดยทั่วๆ ไปตามที่กระทำกันอยู่ตามเขตท้องที่ต่างๆ หากพรรคของตนได้รับความนิยม แต่ถ้าในเขตที่แต่ละพรรคมักได้รับคะแนนนิยมก้ำกึ่งกันแล้ว พรรคจะใช้กลยุทธ์มากขึ้นไปอีก โดยให้หัวหน้าพรรคหรือโฆษกพรรคมากล่าวคำปราศรัย หรือมากล่าวคำสนับสนุนแก่ผู้สมัครของตนตามเขตนั้นๆ ฉะนั้น ในเขตเช่นนี้มักจะมียุทธวิธีที่เป็นตัวแทนสำนักงานใหญ่ของพรรคต่างๆ ที่มีฝีปากและกลเม็ดในการอภิปรายมาหาเสียงประชันกันหลายๆ พรรค ทำให้การหาเสียงคึกคักและผู้คนตื่นตัวไปฟัง ไปใช้สิทธิการเลือกตั้งกันมากขึ้น ปัจจุบันแต่ละพรรคได้พยายามคิดค้นวิธีการใหม่ๆ ในการรณรงค์หาเสียงอยู่เสมอ เช่น พรรคพันธมิตร S.D.P. Liberal ได้แนะนำประชาชนมาลงคะแนนเสียงโดยใช้แบบ “ยุทธวิธี” (Factical Voting) คือแนะนำให้ประชาชนที่ลังเลในการตัดสินใจว่าจะลงให้สมาชิกพรรคไหนถึงจะดีที่สุด โดยพรรคพันธมิตรให้ข้อคิดว่าควรจะต้องตัดพรรคที่ตนชอบน้อยที่สุดออกไปให้เหลือเพียง 2 พรรคเพื่อให้เลือกได้ง่ายเข้า⁶⁰ ขณะนั้น พรรคเลเบอร์เป็นพรรคที่ได้รับความนิยมน้อยมาก จึงเหลือพรรคคอนเซอร์เวทิฟและพรรคพันธมิตรที่ให้เลือก แต่่นโยบายนี้อาจผิดพลาดก็ได้ เพราะวาระหว่างพรรคทั้งสองนี้ประชาชนย่อมจะเลือกพรรคคอนเซอร์เวทิฟมากกว่า เพราะเป็นพรรคที่มั่นคงและประชาชนก็มีความมั่นใจในพรรคสูงด้วย หรือกรณีการหาเสียงของนายโทนี่ แบลร์ ก่อนจะมาเป็นรัฐบาลขณะนี้ ก็ได้กล่าวคำจูงใจ(Slogan)ว่า “หากประชาชนต้องการอังกฤษที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้ ก็น่าจะเลือกลงคะแนนเสียงให้กับพรรคเลเบอร์ที่ปรับปรุงใหม่และทันสมัยกว่า” เป็นต้น ถ้าจะยกตัวอย่าง การหาเสียงเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 1983 ที่มีการมุ่งประเด็นการหาเสียงไปในด้านต่างๆ กัน พอสรุปได้จากหลายๆ ฝ่ายที่ลงความเห็นกันว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

60 “การเลือกตั้งในอังกฤษ(ต่อ)” สถาบันวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (9 มิถุนายน 2526)

1. *เรื่องเศรษฐกิจ* เศรษฐกิจของอังกฤษขณะนั้นกำลังซบเซาอย่างมาก จึงได้หาวิธีการว่าทำอะไรเศรษฐกิจก็จะคึกคักขึ้น ส่วน นางแคตเซอร์ นั้นคิดว่า ปัญหาเงินเพื่อเป็นสาเหตุ จึงคิดหาวิธีจำกัดปริมาณเงินในท้องตลาดให้น้อยลง แต่ฝ่ายค้านคิดว่าควรแก้ปัญหาเศรษฐกิจด้วยวิธีขยายการลงทุน

2. *เกี่ยวกับการเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจยุโรป* นายไมเคิล ฟุตหัวหน้าพรรคเลเบอร์ ขณะนั้นไม่เห็นด้วย แต่พรรคคอนเซอร์เวทิฟและS.D.P.Liberal เห็นว่าอังกฤษไม่ควรอยู่โดดเดี่ยว

3. *เกี่ยวกับการลดอาชุนิวเคลียร์* พรรคคอนเซอร์เวทิฟคำนึงถึงการป้องกันประเทศเป็นเรื่องใหญ่แต่พรรคเลเบอร์คัดค้าน พรรคพันธมิตร (S.D.P. Liberal) กลับเน้นการเพิ่มอำนาจนายกรัฐมนตรีอังกฤษที่จะยังยั้งการใช้ระเบิดนิวเคลียร์ของกองทัพสหรัฐที่ประจำการอยู่ในอังกฤษ เมื่อเกิดภาวะสงคราม

4. *เกี่ยวกับบริการสาธารณสุข* พรรคเลเบอร์สนับสนุนให้คงบริการด้านสาธารณสุข

5. *เกี่ยวกับเรื่องการศึกษา* พรรคคอนเซอร์เวทิฟสนับสนุนโรงเรียนเอกชนอย่างมาก แต่พรรคเลเบอร์คัดค้านโรงเรียนราษฎร์ โดยอ้างว่าทำให้เกิดการไม่ทัดเทียมกันในสังคม⁶¹

ในระหว่างการเลือกตั้งนั้น สื่อมวลชนทั้งหลาย เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ จะเข้ามามีบทบาทในการหาเสียงด้วยเสมอ เช่น หนังสือพิมพ์มักจะทำการวิพากษ์วิจารณ์ เสนอแนะและสนับสนุนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเสมอ แต่ข้อเขียนใดๆของผู้สมัครและผู้สนับสนุนจะต้องอยู่ในขอบข่ายของกฎหมาย ส่วนทางวิทยุและโทรทัศน์ก็จะให้โอกาสแก่แต่ละพรรคด้วยการจัดรายการพิเศษให้ ซึ่งสามารถแสดงนโยบายและความคิดเห็นในการหาเสียงได้ด้วย ส่วนเวลาและจำนวนครั้งให้เป็นไปตามที่พรรคต่างๆตกลงกัน ว่าจะให้พรรคใดออกรายการได้กี่ครั้งเป็นต้น นอกจากนี้ วิทยุ โทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ต่างๆจะติดตามความเคลื่อนไหวอยู่ตลอด ตั้งแต่การรณรงค์ การลงคะแนนเสียงและผลการเลือกตั้งให้แก่ประชาชนทราบอย่างละเอียดอีกด้วย

4.6.1 ตัวแทนหาเสียง (Agents)

ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนมักมีตัวแทนหาเสียงในเขตเลือกตั้งของตนเสมอ ตัวแทนหาเสียง(หัวคะแนน)คือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของพรรคประจำท้องถิ่นเมื่อมีการเลือกตั้งเกิดขึ้น หัวคะแนนนี้จะทำหน้าที่เสมือนเป็นลูกจ้างของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยทำการช่วยเหลือและรับ

61 “อังกฤษก่อนการเลือกตั้ง ค.ศ. 1997(3)” มติชนสุดสัปดาห์ (22 เม.ย. 2540) : 92.

ค่าตอบแทนจากผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยตรง ในเวลาปกติจะทำหน้าที่เป็นทั้งที่ปรึกษาทั่วไป ผู้ก่อตั้งผู้ริเริ่มเรื่องต่างๆ ผู้ปลุกใจ ผู้สำรวจตรวจสอบ ทั้งต้องมีความเป็นนักการทูตพร้อมสรรพไปในตัวด้วย นอกจากนี้ ต้องช่วยแก้ปัญหาความขัดข้องต่างๆที่เกิดขึ้นภายในสาขาพรรค และคอยแจ้งเรื่องราวข่าวความเคลื่อนไหวของสาขาพรรคและการเมืองให้สมาชิกได้ทราบอยู่เป็นนิจ ในเวลาเลือกตั้ง จะต้องทำงานหนักทั้งกลางวันกลางคืน ต้องประชุม ต้องติดต่อโต้ตอบจดหมาย และรับแขก ทำใบปลิวและแผ่นโฆษณา ติดต่อกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งต้องรู้ข่าวและความเคลื่อนไหวของคู่แข่งทุกระยะเหล่านี้เป็นต้น นอกจากนี้ จะต้องมีความรู้ด้านกฎหมายการเลือกตั้งอย่างแตกฉานเพื่อมิให้เกิดการผิดพลาดบกพร่องในการรณรงค์ และป้องกันมิให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะหรือทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องเสียสิทธิของตนไป⁶² แต่บางครั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจหาเสียงเองโดยไม่ตั้งตัวแทนก็ได้

4.6.2 ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งย่อมมีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งอยู่หลายประเภทด้วยกัน หากว่าไม่มีกฎหมายบังคับเอาไว้ จะทำให้พรรคที่ร่ำรวยได้เปรียบพรรคที่ยากจนกว่าโดยการทุ่มเงินซื้อคะแนนเสียง ฉะนั้น กฎหมายจึงวางกฎเกณฑ์ไว้เข้มงวดมาก แต่เดิมนั้น ในเขตแคนดี้ (ส่วนมากอยู่ในชนบท) เป็นเขตที่มีจำนวนผู้เลือกตั้งเฉลี่ยประมาณ 60,000 คน จะใช้เงินได้ไม่เกิน 1,675 ปอนด์ และในเขตเบอร์อะ (ในเมืองใหญ่) ที่มีจำนวนผู้เลือกตั้งเฉลี่ยประมาณ 60,000 คน เช่นกัน จะใช้เงินในการหาเสียงได้ไม่เกิน 1,525 ปอนด์⁶³ เป็นต้น ค่าใช้จ่ายดังกล่าวมาแล้วนั้น จะรวมไปถึงค่าจ้างตัวแทนสาขาพรรค ค่าพิมพ์เอกสารและใบปลิว ค่าเช่าสำนักงานการหาเสียง และห้องประชุมรวมถึงค่าจ้างเลขานุการส่วนตัวด้วย ซึ่งผู้สมัครแต่ละคนจะต้องแสดงรายการดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ภายใน 35 วัน หลังจากวันเลือกตั้งเสร็จสิ้นลง ด้านค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าเดินทางและค่าที่พักเป็นรายการที่ไม่รวมกับค่าใช้จ่ายข้างต้น⁶⁴ แต่ปัจจุบันค่าใช้จ่ายในเขตที่มีประชากร 60,000 คน ค่าใช้จ่ายจะประมาณ 4,500 ปอนด์ขึ้นไป

62 สัจ พันธ์ชัย, ปาตานุกรมศัพท์การเมืองไทย-อังกฤษ พิมพ์ครั้งที่ 2, (พระนคร : ศูนย์การพิมพ์, 2513) หน้า 30.

50 คณิน บุญสุวรรณ, op.cit., หน้า 38.

51 วิทยา นภาศิริกุลกิจ, op.cit., หน้า 66 - 67.

4.6.3 วิธีดำเนินการเลือกตั้ง

ที่หน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วย ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องแจ้งชื่อ นามสกุล ที่อยู่ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งทำการตรวจสอบจากบัญชีรายชื่อที่ทางราชการทำไว้ให้ เขาต้องตรวจสอบอย่างระมัดระวังเพื่อป้องกันการลงคะแนนเสียงซ้ำซ้อนหรือมีผู้อื่นมาลงคะแนนแทน เมื่อตรวจถูกต้องแล้วผู้เลือกตั้งจะได้รับบัตรเลือกตั้งที่พิมพ์รายชื่อและพรรคการเมืองของผู้สมัครทั้งหมดจากเจ้าหน้าที่ ต่อจากนั้นให้ผู้เลือกตั้งนำบัตรเข้าไปในคูหาที่มีฉากรับแล้วทำการเลือกโดยกากบาทลงบนชื่อผู้สมัครที่ตนต้องการ แล้วพับบัตร นำไปหย่อนลงในหีบบัตรเลือกตั้งที่ปิดผนึกอย่างแน่นหนา จึงจะเสร็จวิธีการลงคะแนนเสียง

การเลือกตั้งจะต้องสิ้นสุดลงเพียงในวันเดียวเท่านั้น และปกติจะกำหนดวันลงคะแนนเสียงในวันพฤหัสบดีทุกครั้ง โดยเริ่มเปิดหีบบัตรตั้งแต่เวลา 07.00 น. และปิดหีบบัตรเวลา 22.00 น. เมื่อลงคะแนนจนครบกำหนดเวลาแล้วเจ้าหน้าที่จะนำหีบบัตรเลือกตั้งที่ปิดอย่างแน่นหนา ไปไว้ที่ศาลาว่าการของเทศบาลเมืองนั้นๆ โดยมีผู้ว่าการเทศบาลหรือเจ้าหน้าที่เบอร์อะเป็นประธานในการนับบัตรเลือกตั้ง ตามปกติการนับบัตรจะต้องให้เสร็จสิ้นภายในเที่ยงคืนของวันเลือกตั้ง แต่บางท้องถิ่นอาจอยู่ไกลเกินกว่าที่จะนับคะแนนได้ทันในเวลาที่กำหนด แต่อย่างไรก็ตาม ภายในห้าวันรุ่งขึ้นจะต้องประกาศผลให้ทราบได้หมดทุกเขต

สำหรับผลการเลือกตั้งจะใช้ระบบที่หนึ่งได้ตำแหน่ง ถือว่าผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงมากที่สุดจะได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาสามัญเป็นตัวแทนของเขตเลือกตั้งนั้นๆนั่นเอง ซึ่งระบบนี้ก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่หลายประการด้วยกัน ในแง่ที่ดีนั้น ผู้เลือกตั้งจะเข้าใจได้ง่ายว่า ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดคือผู้ชนะ และผลก็จะทราบได้ในวันเดียวกันซึ่งเป็นการรวดเร็วมาก (ไม่ต้องมีการเลือกตั้งรอบสองนั่นเอง) นอกจากนี้ แม้อีกกฎหมายไม่ได้ระบุลงไปว่าพรรคการเมืองต้องเป็นระบบ 2 พรรค แต่การใช้ระบบที่หนึ่งได้ตำแหน่ง จะทำให้ประชาชนมุ่งมาสนใจพรรคใหญ่ๆมากกว่าพรรคขนาดเล็ก เพราะว่าโอกาสที่พรรคเล็กจะชนะการเลือกตั้งได้เป็นรัฐบาลนั้นยากมาก หากว่ามาแข่งขันกันใหญ่ๆแล้ว พรรคของตนยังอาจมีโอกาสเป็นรัฐบาลปกครองประเทศได้ ข้อเสียของวิธีการนี้คือ พรรคเล็กพรรคน้อยจะเสียประโยชน์อย่างมากแม้ว่าประชาชนส่วนหนึ่งจะเห็นด้วยกับพรรคเล็กก็ตามแต่ต้องไปลงคะแนนให้พรรคใหญ่ เพราะคะแนนเสียงของตนจะสูญเปล่าหากไปลงให้กับผู้ที่ไม่ใช่ทางชนะ นอกจากนี้ จำนวนที่นั่งที่แต่ละพรรคได้รับจะไม่ใช่สัดส่วนของคะแนนทั้งหมดที่ควรจะได้รับ กรณีนี้แสดงว่าผู้ทำหน้าที่ในสภาสามัญฯได้นั้นอาจ

มีคะแนนไม่ถึงครึ่งหรือเกินกว่าครึ่งของจำนวนที่ลงเล็กน้อยของเจตนานั้นๆ ถือว่าคะแนนนิยมที่ได้รับน้อยไม่เป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ของเจตนานั้นๆนั่นเอง จึงได้มีนักคิดเสนอแนะวิธีการต่างๆขึ้น เช่น ใช้ระบบคะแนนเสียงเดียวที่โอบกั้นได้ หรือระบบเสียงข้างมากเด็ดขาด และระบบลงคะแนนรอบสองเป็นต้น แม้กระทั่งนายโทนี่ แบลร์ก็เคยใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงครั้งล่าสุดด้วย แต่ที่แล้วมา ชาวอังกฤษมักเลือกเอาทางปฏิบัติอย่างที่เคยกระทำกันอยู่ มากกว่าการกำหนดผู้แทนฯให้ถูกต้องตามคะแนนเสียงที่ควรเป็นจริง ทำให้ต้องจับตามองว่า นายโทนี่ แบลร์จะสามารถเปลี่ยนแปลงระบบการลงคะแนนเสียงอย่างใหม่ได้สำเร็จหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ในการเลือกตั้งควรจะคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ บ้างพอควร เช่น

ก. ควรให้มีการเลือกตั้งหยั่งเสียงก่อนข้างบ่อยครั้ง แต่ไม่ควรบ่อยจนเกินไป

ข. ควรมีการแบ่งเขตเลือกตั้งให้เหมาะสมและเป็นธรรมมากที่สุด

ค. ไม่ควรมีข้อจำกัดอันไร้เหตุผลอันจะเป็นเครื่องกีดกันมิให้ผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งได้

ง. ให้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้โดยปราศจากข้อกีดกันทางการเมือง ทางศาสนา เพศ

ผิว ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

จ. ผลการเลือกตั้งไม่ควรถูกบิดเบือนด้วยการให้สินบน ช่มชู้ หรือจากความไม่เป็นธรรม

ฉ. ผลการเลือกตั้งควรเชื่อถือได้ว่า เป็นข้อมูลที่สามารถหยั่งความต้องการของประชาชน

ได้ดีพอสมควร

4.7 สรุป

การเลือกตั้งนั้น นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยได้อย่างดียิ่ง และถือว่าผลการเลือกตั้งก็คือความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ แต่เนื่องจากว่า ระบบการเลือกตั้งที่อังกฤษใช้อยู่ มีนักคิดหลายคนเห็นว่าไม่เป็นตัวแทนของคนส่วนใหญ่ทีเดียว ก็ได้เสนอแนะวิธีการต่างๆเอาไว้มากมายวิธีที่คาดว่าจะเหมาะสม อันจะทำให้คะแนนที่ได้กับที่นั่งในสภาสามัญฯเป็นสัดส่วนต่อกันอย่างเป็นธรรม ซึ่งท่านก็คงต้องจับตามองต่อไปว่า วิธีการใหม่ๆที่พยายามค้นคิดเหล่านี้ แม้กระทั่งวิธีที่ นายโทนี่ แบลร์ ดำริว่าจะนำเสนอที่ดี จะเป็นที่ยอมรับของคนในสหราชอาณาจักรบ้างหรือไม่ และเพียงใด.

⁶⁵ คณิน บุญสุวรรณ, *op.cit.*, หน้า.33-34.